

ارزیابی پتانسیل محیط زیستی و جغرافیایی کشاورزی منطقه زیرآب در توسعه گردشگری

آزیتا زند^{۱*}، سحر دهیوری^۲، معصومه ارفعی^۳ و مهدی شکوهی^۴

۲-۱- استادیار گروه کشاورزی، عضو مرکز تحقیقات پژوهشهای کاربردی علوم زیست محیطی، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران

۳- استادیار گروه کشاورزی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران

۴- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه کشاورزی، توسعه روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، ایران.

چکیده

هدف این تحقیق ارزیابی پتانسیل محیط زیستی و جغرافیایی کشاورزی منطقه زیرآب در توسعه گردشگری می باشد. تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کاربردی و به روش توصیفی، همبستگی می باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل ۱۱۹۲ نفر سرپرستان خانوار های روستایی و ۱۲ نفر از دهیاران روستاهای بخش زیرآب می باشد که ۱۰۰ نفر از سرپرستان خانوار و دهیاران به کمک روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده اند. پس از جمع آوری داده ها، با بهره گیری از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که این امر در دو بخش آماری توصیفی و آمار تحلیلی انجام شده است. نتایج رگرسیون ساده نشان می دهد متغیر عوامل اقتصادی حدود ۳۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیرآب را تبیین نموده است که این مقدار در حد زیاد می باشد. یافته های تحقیق حاکی از آن است که بین آگروتوریسم و توسعه روستاها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: ارزیابی پتانسیل - محیط زیستی و جغرافیایی - توسعه گردشگری - بخش زیرآب.

مقدمه

اهمیت آن در زندگی امروز و ایجاد حس پشتیبانی از کشاورزان در گردشگران اجرا می شود. کشاورزان نیز در زیر فشارهای حاصل از هزینه، قیمت ها و بحرانهای وابسته به آن در تولید مازاد کشاورزی، برای افزایش درآمد خود رهیافت متنوع کردن کشاورزی و فعالیت های غیر کشاورزی را مدنظر قرار داده و ارائه خدمات گردشگری و گشودن فضای مزرعه را بر روی بازدیدکنندگان به عنوان یک تنوع اختیاری عملکرد مزرعه و منبع درآمد پذیرفته اند.

(Williams, 2010)

آگروتوریسم روستایی یا گردشگری کشاورزی ترکیبی از یک وضعیت طبیعی و روند کشت و برداشت محصولات کشاورزی به عنوان فرصتی در محدوده تجربه گردشگری است. در نواحی روستایی تعدادی مزارع وجود دارد که در بازنمایی یک قابلیت خاص یا چشم انداز بسیار مناسب، ممکن است به عنوان مکانی برای گذران اوقات فراغت از سوی بازدید کنندگان شهری یا غیر بومی انتخاب شوند. گردشگری کشاورزی با هدف آشنا کردن گردشگران با اهمیت کشاورزی در تاریخ یک کشور و نقش و

توسعه توریسم به ویژه گردشگری روستایی جهت فقرزدایی و کاهش مهاجرت، ایجاد رفاه اجتماعی، حفظ ویژگی های فرهنگ سنتی، حفظ بافت سنتی، ارتباطات فرهنگی، حفظ منابع طبیعی و فرهنگی و ایجاد فرصت های شغلی در کنار فعالیت های کشاورزی و دامداری در مناطق روستایی و دورافتاده عنصری اساسی و ضروری محسوب می شود. توریسم روستایی به طور غیرمستقیم می تواند سبب بالا رفتن اشتغال در بخش کشاورزی شود؛ زیرا با بالا رفتن تقاضا سبب و رود گردشگران، تولیدات و قیمت محصولات کشاورزی تحت تأثیر آن افزایش می یابد. (قادری، ۱۳۸۳).

بخش زیراب با داشتن جاذبه های طبیعی زیاد از جمله جنگل - آبشار - رودخانه - دشتهای وسیع واریزی پلکانی با قابلیت گشت دیم و آبی و باغات میوه و گیاهان دارویی اداب و رسوم محلی سالانه گردشگران زیادی از این منطقه بازدید می کنند در این گردشگری روستایی گردشگران علاقمند به محصولات محلی و اداب و رسوم و اسکان اهالی بوده و نقش آگرو توریسم پررنگ تر می گردد بنابراین می توان در بخش زیراب آگروتوریسم را در اولویت قرار داد.

جدا از مزایای اقتصادی و اجتماعی، گردشگری روستایی مزایای فرهنگی و زیست محیطی نیز دارد و در صورتی که توسعه یابد، مردم محلی از هر فرصت و جاذبه ای برای جلب توجه گردشگران و ارائه خدمات به آنان استفاده می کنند. بدین صورت است که آداب و رسوم قدیمی، سنن، آیین ها، هنرها و صنایع محلی و سایر الگوهای زندگی که فراموش شده، دوباره احیا می شوند و با اجرای این مراسم و حفظ ویژگی های سنتی محلی، جاذبه ای فرهنگی برای گردشگران بوجود می آورند.

افزایش آگاهی فرهنگی و اجتماعی، جنبه دیگری از اثرات مثبت فرهنگی گردشگری روستایی است. گردشگری روستایی به علت رابطه مستقیم با طبیعت و از سوی دیگر ارتباط با فرهنگ و ارزش های روستاییان دارای اهمیت ویژه ای است و در صورت عدم توجه می تواند باعث لطمات زیست محیطی و نیز فرهنگی به جامعه روستایی شود. (نیازی، ۱۳۸۶)

در مقاله تحلیل دیدگاه روستاییان نسبت به آموزشهای حفاظت از محیط زیست نواحی روستایی (مورد مطالعه: شهرستان رضوانشهر) اشاره نموده است که امروزه محیط زیست با چالشها و معضلات فزاینده ای رو به رو است. بخش عمده ای از معضلات محیط زیستی موجود، ریشه در فقدان آگاهیهای روستاییان در برخورد با محیط دارد. (ریاحی و همکاران، ۱۳۹۵). یافته ها نشان می دهد که با اطمینان ۹۵ درصد آموزش روستاییان موجب توانمندسازی آنان در حفاظت از محیط زیست در راستای توسعه پایدار میگردد، همچنین بین علاقمندی نسبت به محیط زیست، میزان آموزش مناسب محیط زیستی، آموزش محیط زیستی رسانه های گروهی و نقش روستاییان ۹۵ درصد رابطه مثبت و معنی داری وجود داشته است.

در مقاله نقش اکوتوریسم در توسعه روستایی پایدار و مطالعه ی موردی شاندیز (رضوی خراسان) اشاره نموده است که اکوتوریسم صنعتی نوین بر پایه جاذبه های طبیعی به شمار می رود که می تواند به عنوان مکانیسمی برای حفاظت از محیط زیست و توسعه پایدار تلقی شود. (منصوری دانشور و همکاران، ۱۳۹۰). راهبرد حفاظت از محیط زیست به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته مرزی که اساس توسعه آنها بتواند بر محوریت گردشگری قرار

در این ارتباط منتشر شده اند بطور تلویحی یا آشکار بر تغییر کاربری اراضی بعنوان یکی از پیامدهای مهم آن اشاره دارند.

در مقاله ای با عنوان توانمند سازی زنان و محیط زیست به این نتایج رسیدند که در حفاظت از محیط زیست تفاوتی بین جنسیت وجود ندارد و هر دو باید به آن متعهد باشند. همچنین نشان داد که بین توانمند سازی زنان و پایداری محیط زیستی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. در پژوهشی با عنوان زنان، محیط زیست و حمایت از چالشهای محیط زیست در بنگلادش، یافته ها نشان داد که به اطلاعات عمومی در ارتباط با زنان و محیط زیست راهکاری برای حمایت از زنان و محیط زیست در بنگلادش است و در سیاستهای ملی مربوط به زنان و محیط زیست باید. محیط زیست شناخته شود. (2012, Farzana)

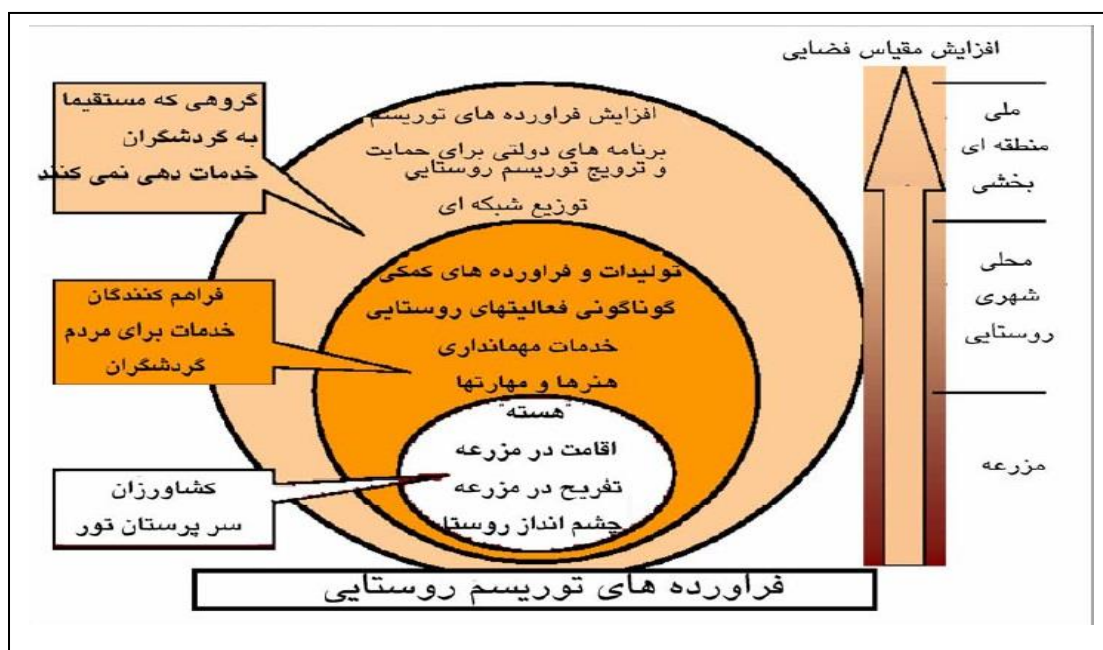
در تحقیق خود به مقایسه نگرش ذینفعان مختلف نسبت به پیامدهای گردشگری در مناطق روستایی شمال غربی کالیفرنیا پرداخته اند. نتایج آزمون واریانس یک طرفه (F) نشان داد که بین نگرش پاسخ گویان مختلف شامل ساکنان محلی، کارآفرینان و گردشگران در خصوص پیامدهای توسعه گردشگری تفاوت معناداری وجود ندارد. (Byrd et al., 2009) همچنین براساس یافته های پژوهش، از دیدگاه پاسخگویان مورد مطالعه مهم ترین پیامدهای گردشگری شامل افزایش کیفیت زندگی مردم محلی، بهبود فضای فیزیکی روستا بهبود دسترسی روستائیان به فرصت های رفاهی بیشتر، تقویت اقتصاد محلی، افزایش جرم و بزه کاری در روستا، افزایش مالیات و هزینه ها و افزایش آلودگی وسایل ناشی از ترافیک، می شد. گردشگری روستایی امروزه یکی از مردمی ترین اشکال گردشگری محسوب می شود. بر اساس گزارش

بگیرد، اهمیت بیشتری دارد. به علاوه اینکه محیط منطقه به عنوان توانمندیهای اکوتوریستی، متأثر از چشم اندازهای بی شماری طبیعی و جاذبه های متنوع فرهنگی است. مطالعات نشان داد که بیش از ۶۵٪ منطقه در قلمرو پهنه های دارای توان اکوتوریسم قرار می گیرند همین طور بیش از ۸۰٪ معابر منطقه به عنوان مسیرهای تفریحی در این پهنه ها واقع می شوند. مقایسه عدد اخیر با آمار تورهای گردشگری در وضع موجود نشان می دهد که با مدیریت تفرج گسترده و توسعه زیرساخت های لازم در پهنه ها و مسیرهای گردشگری افزایش تعداد گردشگران به میزان ۱۶ تا ۲۰ برابر امکان پذیر است. در مقاله نقش اکوتوریسم در توسعه روستایی پایدار مطالعه موردی شاندیز(رضوی خراسان) با بیان اجزاء مشترک مفهوم توسعه پایدار از دیدگاههای متفاوت، به ویژگیهای توسعه پایدار و توسعه روستایی پرداخته و به طور خاص شاندیزاز شهرستان مشهد مطرح شده است. (مشیری و همکاران، ۱۳۸۹).

این مطالعه نشان بهره دهد که روند کنونی بهره برداری از طبیعت علیرغم برخی فعالیتها و تمهیدات محدودکننده، فراتر از ظرفیت تحمل محیط بوده و بیم آسیب های جدی و نابودی توانهای طبیعی و البته اقتصادی منطقه می رود. توسعه گردشگری در نواحی روستایی را تهدیدی برای کشاورزی می داند. او معتقد است شهرگرایی در نواحی روستایی منجر به تعدد سکونت گامها در روستاها و هم زیستی دشوار بین کشاورزی و سایر فعالیت ها می گردد. (Soteriades, 2002). تقاضای زمین برای ایجاد بنا، گاه به نحو سرسام آوری بر بهای اراضی می افزاید و این شرایط مناسبی برای حفظ فعالیت های کشاورزی بشمار نمی رود. وقتی صحبت از پیامدهای گردشگری روستایی می شود تمامی منابع و اسنادی که

انواع تفریحات روستایی و محیط های کشاورزی
برخوردار گردیده اند. (شارپلی، ۱۳۸۰)

سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در ایالات
متحده امریکا در سال ۱۹۹۲ بیش از ۷۰ درصد جمعیت از

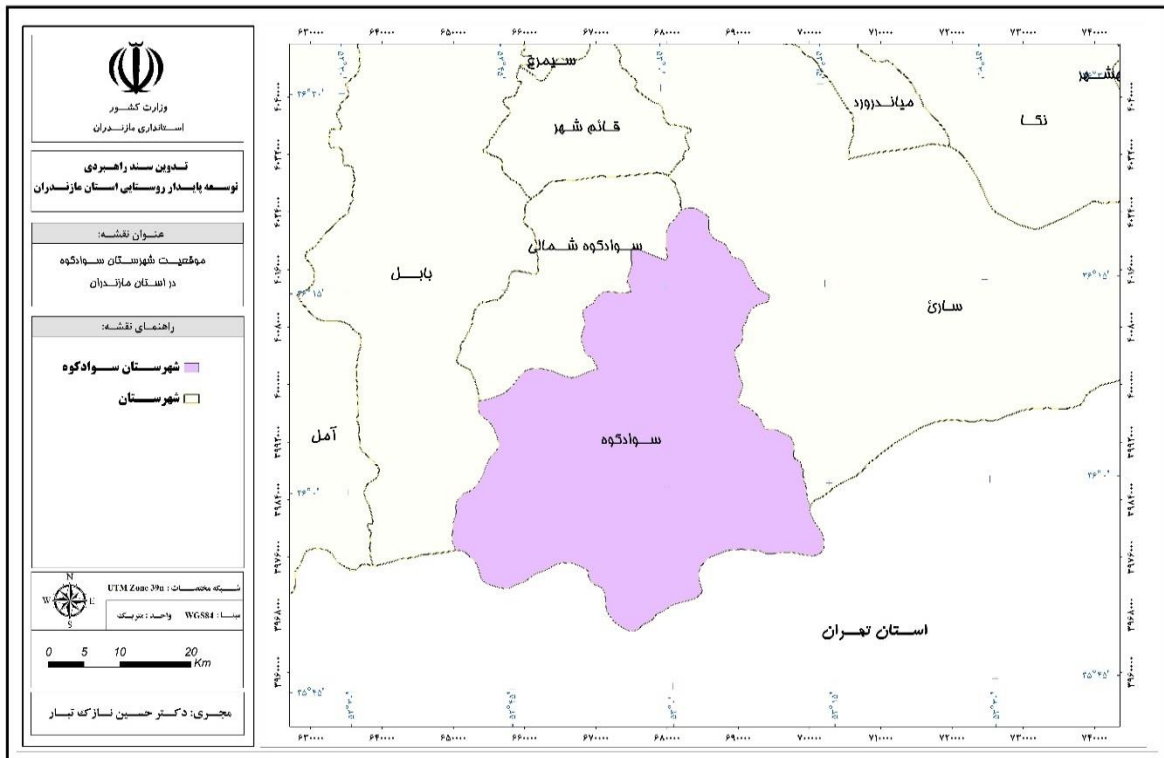
شکل ۱- فرآورده های توریسم روستایی (شارپلی، ۱۳۸۰)

شهرستان از سمت شمال به شهرستان سوادکوه شمالی، از سمت جنوب به شهرستان فیروزکوه در استان تهران، از سمت غرب به شهرستان بابل و از سمت شرق به شهرستان ساری محدود است. طبق آخرین تقسیمات کشوری، شهرستان سوادکوه دارای دو بخش مرکزی و زیرآب، چهار دهستان و سه شهر زیرآب و پل سفید و آلاشت می باشد. بخش زیرآب شهرستان سوادکوه دارای ۶۰۷۳ خانوار و ۲۰۲۰۶ نفر جمعیت و دو دهستان به نام های کسلیان و سرخکلا و یک شهر زیرآب و همچنین ۲۵ آبادی دارای سکنه می باشد.

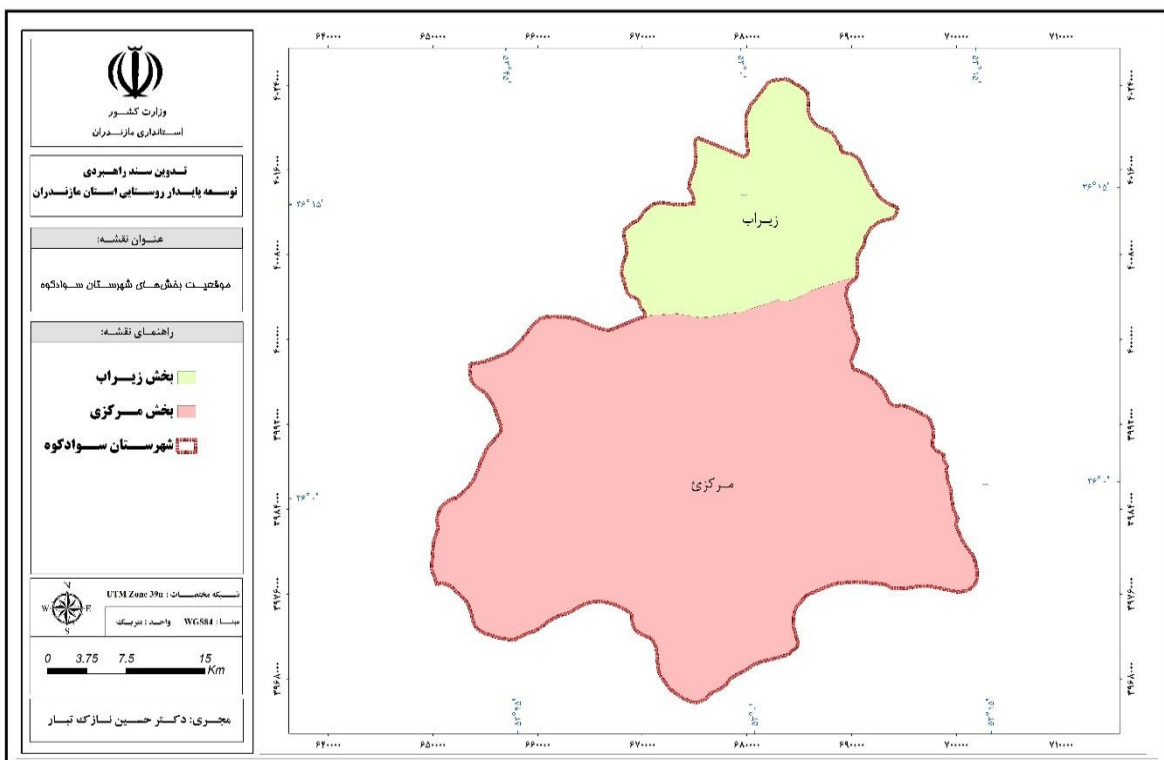
پتانسیل های منطقه زیرآب

این شهر به خاطر پتانسیل گردشگری بالا و آب و هوای مطلوبی که دارد، مورد توجه گردشگرهای زیادی می باشد و بعید نیست که در آینده ای نه چندان دور، به یکی از قطب های گردشگری شمال کشور تبدیل شود.

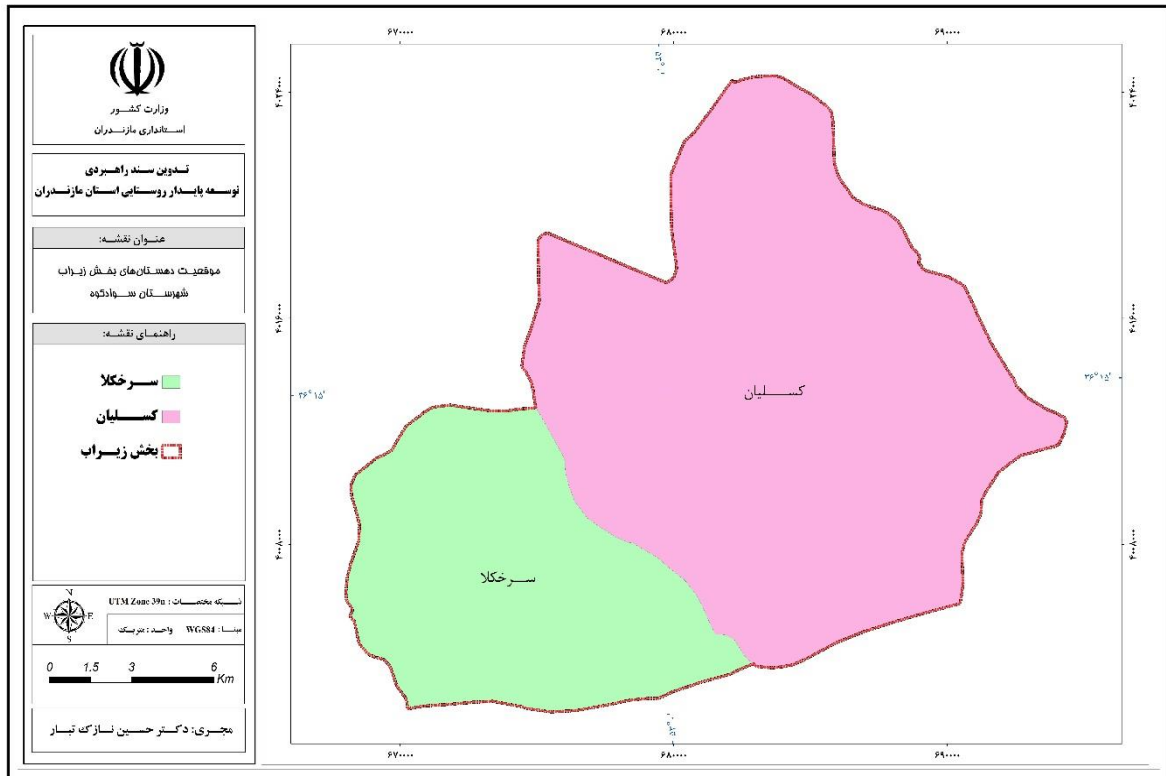
هدف کلی تحقیق ارزیابی پتانسیل محیط زیستی و جغرافیایی کشاورزی منطقه زیرآب در توسعه گردشگری می باشد. اهداف فرعی تحقیق: بررسی عوامل اقتصادی موثر در آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب، بررسی عوامل اجتماعی موثر در آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب، بررسی عوامل فرهنگی موثر در آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب، بررسی عوامل زیست محیطی موثر در آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب، بررسی موانع بازدارنده موثر آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب، بررسی موانع تسهیل کننده آگروتوریسم در توسعه روستاهای بخش زیرآب. شهرستان سوادکوه یکی از شهرستان های جنوبی استان مازندران با وسعتی حدود ۱۶۲۸ کیلومتر مربع (۶/۸ درصد از مساحت کل استان)، به لحاظ موقعیت جغرافیایی در ۵۲°۳۸' تا ۵۳°۱۴' طول شرقی و ۳۵°۴۲' تا ۳۶°۲۱' عرض شمالی قرار گرفته است. این

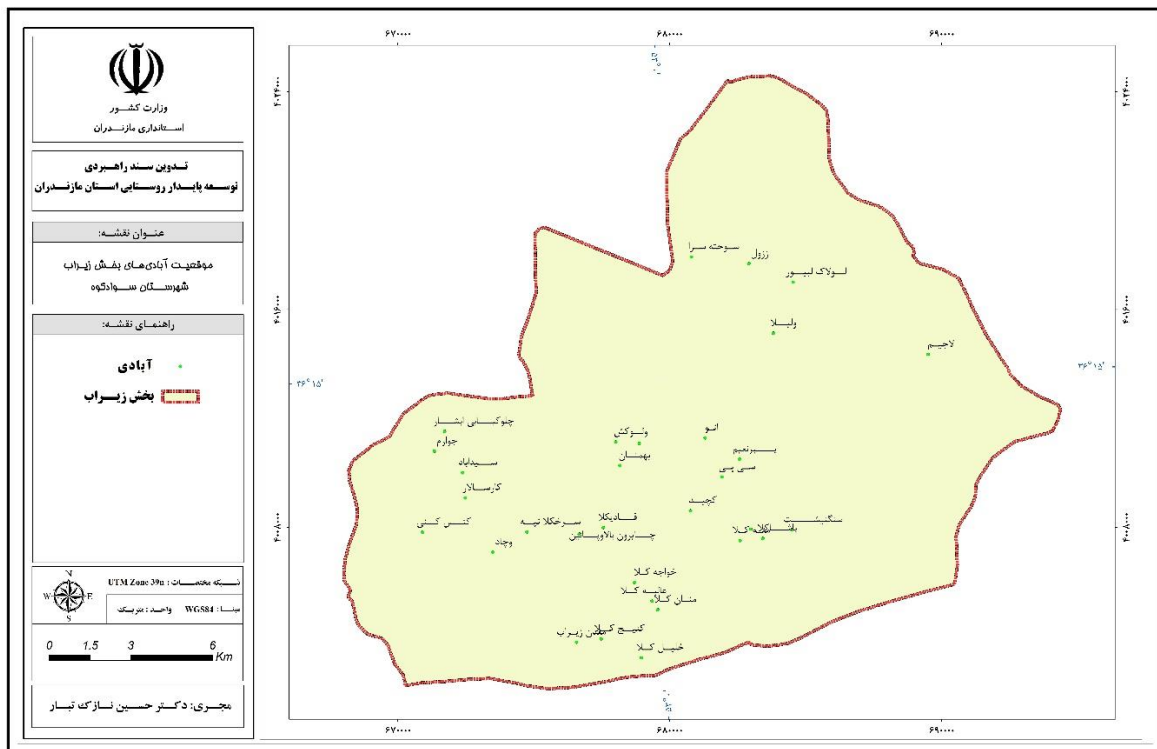
نقشه ۱- موقعیت شهرستان سوادکوه در استان مازندران

نقشه ۲- موقعیت بخش زیراب در شهرستان سوادکوه

شکل ۳- نقشه موقعیت دهستان های بخش زیرآب

شکل ۴- نقشه موقعیت روستاهای بخش زیرآب (منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰)

روستا و سرپرستان خانوار بعنوان کشاورز است. جامعه آماری این تحقیق شامل ۱۱۹۲ نفر سرپرستان خانوارهای روستایی و ۱۲ نفر از دهیاران روستاهای بخش زیرآب می باشد که ۱۰۰ نفر از سرپرستان خانوار و دهیاران به کمک روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده اند ابزار اصلی این تحقیق پرسشنامه می باشد. و برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده گردید. پس از جمع آوری داده ها، با بهره گیری از نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند که این امر در دو بخش آماری توصیفی و آمار تحلیلی یا استنباطی انجام شده است. آلفای محاسبه شده برای پرسشنامه تحقیق حاضر ۰/۷۹۰ می باشد، بنابراین می توان نتیجه گرفت که پایایی یا قابلیت اعتماد پرسشنامه مزبور در حد قابل قبولی بوده است.

بحث و نتایج

الف- یافته های توصیفی (توصیف ویژگیهای فردی)

نتایج تحقیق نشان می دهد که بیشتر پاسخگویان (۷۸ درصد) دارای سن بین ۲۱ تا ۴۵ سال بودند و کمترین فراوانی مربوط به سن کمتر از ۲۰ سال (صفر درصد) بود. اکثریت پاسخگویان (۸۹ درصد) متأهل، (۱۱ درصد) مجرد بودند. اکثریت پاسخگویان (۸۴ درصد) مرد، (۱۶ درصد) زن بودند. اکثریت پاسخگویان (۴۲ درصد) دارای تحصیلات دیپلم و کمترین آنها (۵ درصد) زیر دیپلم بودند. وضعیت مالی پاسخگویان (۶۶ درصد) متوسط و (۵ درصد) خوب می باشند.

۲- اولویت بندی عوامل اقتصادی تاثیر گذار در توسعه بخش زیرآب

اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل اقتصادی تاثیر گذار در توسعه بخش زیرآب مطابق جدول ۲ نشان می دهد که به ترتیب اولویت در نقش آگروتوریسم؛ رونق اقتصادی، رشد کشاورزی، افزایش تولیدات روستایی نسبت به عوامل اقتصادی تاثیر گذار در توسعه بخش زیرآب از مهمترین عوامل اقتصادی تاثیر گذار در توسعه بخش زیرآب می باشند

بسیاری از مردم منطقه علاوه بر آب و هوای عالی و زمین های مرغوب شهر زیرآب، وجود امامزاده عبدالحق را یکی از دلایل به وجود آمدن این شهر و جذب مردم برای زندگی در آنجا می دانند. زیرا می تواند به عنوان یکی از قطبهای گردشگری کشور مطرح باشد زیرا نخستین نگاه از بیرون منطقه را منطقه ای کوهستانی و سرسبز و پر طراوت می نمایاند. منطقه ای بکر و دست نخورده که در بدو امر بیننده را مدهوش و سرگشته از دیدار تابلویی زیبا می نماید که دست طبیعت بر پهنه کوهستانی اش ترسیم کرده است. این شهر سرشار از منابع زیرزمینی و سطحی مانند زغال سنگ، سیلیس، فلورین، کوارتز، و نظایر آن می باشد. وجود رودخانه تالار که به عنوان یک پدیده طبیعی عامل ثبات جمعیت و نیز تأمین معشیت مردم بر پایه کشاورزی و دامداری بوده که پس از جذب و سکونت مردم در اطراف امامزاده عبدالحق و دیگر مناطق بر اساس تقسیمات کشوری در سال ۱۳۳۵ با تشکیل شهرداری در زیرآب به عنوان یک شهر قلمداد گردید. زیرآب از نظر آب و هوا دارای شرایط بسیار عالی می باشد که دور تا دور آن محصور گردیده از جنگلهای سرسبز خدادادی و نیز عبور رودخانه تالار از وسط شهر و تقسیم آن به دو قسمت جنوبی و شمالی و عبور جاده ترانزیتی تهران- شمال از وسط شهر نظر هر بیننده ای را به خود جلب می نماید.

روش تحقیق

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش بر حسب موضوع از نوع کاربردی و بر حسب روش گردآوری داده ها توصیفی و از نوع همبستگی می باشد. تحقیق حاضر برای انجام مرحله مطالعات نظری و تحقیق کیفی به شیوه اسنادی و برای انجام مرحله کمی به شیوه میدانی انجام شده است. در روش میدانی از پرسشنامه و مشاهده استفاده گردیده است. روش نمونه گیری مورد استفاده در این پژوهش نمونه گیری تصادفی ساده است. جامعه آماری پژوهش شامل دهیاران روستا بعنوان مدیران ارشد

۳- اولویت بندی عوامل فرهنگی - اجتماعی در توسعه بخش زیراب

اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل فرهنگی - اجتماعی در توسعه بخش زیراب مطابق جدول ۳ نشان می دهد که به ترتیب اولویت؛ جلوگیری از مهاجرت، ارتقا سطح زندگی، مشارکت در ساخت روستا و تبادل فرهنگی از مهمترین عوامل فرهنگی اجتماعی تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب می باشند.

۴- اولویت بندی عوامل زیست محیطی تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب

اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل زیست محیطی تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب مطابق جدول ۴ نشان می دهد که به ترتیب اولویت؛ طرفداری از محیط زیست، آسیب رسانی گردشگران به محیط زیست، پخش زباله در طبیعت و آلودگی هوا و صوتی با کمترین ضریب تغییرات از مهمترین عوامل زیست محیطی تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب می باشند.

۵- اولویت بندی عوامل تسهیل کننده و بازدارنده تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب

اولویت بندی گویه های مربوط به عوامل تسهیل کننده و بازدارنده در توسعه بخش زیراب مطابق جدول ۵ نشان

می دهد که به ترتیب اولویت؛ افزایش ساخت وساز، افزایش املاک، پیامد های منفی، فصلی بودن گردشگران و امنیت روستا با کمترین ضریب تغییرات از مهمترین عوامل تسهیل کننده و بازدارنده تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب می باشند

ب- یافته های استنباطی (بررسی میزان تاثیر متغیر مستقل)

۱- عوامل اقتصادی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب تاثیر گذار است.

به منظور برآورد تاثیر متغیر مستقل عوامل اقتصادی توسعه بخش زیراب از رگرسیون استفاده گردید. نتایج محاسبات انجام شده (جدول ۶) نشان داد که مقدار ضریب همبستگی (R) برابر ۰/۶۲ و ضریب تعیین (R^2) برابر ۰/۳۹ و ضریب تعیین تعدیل شده ($Adj R^2$) برابر ۰/۳۹ شده است و از طرف دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F = 134/75$ و سطح معنی داری برابر با $p = 0/0000$ شده است که در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین می توان اظهار نمود که متغیر عوامل اقتصادی حدود ۳۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین می نماید.

جدول ۱- نتایج حاصل از آلفای کرونباخ برای بخش های مختلف پرسشنامه

بخش های پرسشنامه	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
عوامل اقتصادی	۷	۰/۸۷۴
عوامل فرهنگی اجتماعی	۸	۰/۶۷۷
عوامل زیست محیطی	۴	۰/۶۷۸
عوامل تسهیل کننده و بازدارنده	۷	۰/۵۹۶

جدول ۲- اولویت بندی دیدگاه کشاورزان و دهیاران در عوامل اقتصادی تاثیر گذار در توسعه بخش زیراب

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۲۳/۲۴	۰/۹۹	۴/۲۶	نقش گردشگری کشاورزی در اشتغال روستائیان
۲	۲۳/۴۶	۰/۹۵	۴/۰۵	رونق گردشگری و فعالیت های مرتبط با آن در میزان بر درآمد
۳	۲۴/۲۶	۰/۹۸	۴/۰۴	تاثیر اجاره منزل و سونیت گردشگران در ایام تعطیلات در میزان درآمد برای خانوارهای روستایی
۴	۲۷/۱۴	۱/۱۱	۴/۰۹	فروش مواد غذایی و مایحتاج گردشگران در مغازه ها در افزایش میزان بر درآمد خانواده هادر روستا
۵	۲۷/۴۶	۱/۰۹	۳/۹۷	فروش تولیدات روستایی صنایع دستی، لبنیات محلی به گردشگران در افزایش میزان درآمد
۶	۲۸/۶۵	۱/۰۶	۳/۷۰	رونق گردشگری کشاورزی در میزان افزایش قیمت زمین و املاک شما
۷	۲۸/۶۵	۱/۰۶	۳/۷۰	تاثیر فروش زمین به گردشگران در افزایش درآمد خانوارها بی که زمین می فروشند

خیلی کم: ۱ کم: ۲ متوسط: ۳ زیاد: ۴ خیلی زیاد: ۵

جدول ۳- اولویت بندی دیدگاه افراد مورد مطالعه در عوامل فرهنگی - اجتماعی در توسعه بخش زیراب

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۲۲/۶۹	۰/۸۶	۳/۷۹	نقش گردشگری کشاورزی در جلوگیری از مهاجرت جوانان به دیگر مناطق کشور
۲	۲۴/۴۹	۰/۹۶	۳/۹۲	رونق گردشگری و افزایش رفت و آمدهای ناشناس و غریبه در منطقه در افزایش ناهنجار بیهای اجتماعی
۳	۲۵/۰۷	۰/۹۶	۳/۸۳	نقش گردشگری در ارتقاء سطح استانداردهای زندگی
۴	۲۵/۳۸	۱/۰۱	۳/۹۸	تاثیر حضور گردشگران مالک خانه های دوم خانه ییلاقی ویلا در روستاهای منطقه در میزان مشارکت های محلی جاده سازی، آبرسانی، برق رسانی و .
۵	۲۶/۱۳	۰/۹۸	۳/۷۵	حضور گردشگران و آشنائی با آنان تا چه میزان فرهنگ استفاده از اوقات فراغت و فضاهای تفریحی را در بین خانواده ها
۶	۲۶/۲۳	۱/۰۱	۳/۸۵	نقش گردشگری در میزان کاهش انسجام و یکپارچگی اجتماعی و خانوادگی در روستا
۷	۲۶/۳۷	۱/۰۱	۳/۸۳	تبادل فرهنگی و تعاملات، بین مردم (خانوارهای محلی) و گردشگران در میزان افزایش اطلاعات، دانش عمومی و تجارب
۸	۲۷/۶۷	۱/۰۱	۳/۶۵	نقش گردشگری در میزان مصرف گرایی شما از گردشگران

خیلی کم: ۱ کم: ۲ متوسط: ۳ زیاد: ۴ خیلی زیاد: ۵

ارزیابی پتانسیل محیط زیستی و جغرافیایی کشاورزی منطقه زیرآب در توسعه گردشگری

جدول ۴- اولویت بندی دیدگاه کارشناسان ودهیاران برعوامل زیست محیطی تاثیرگذاردر توسعه بخش زیراب

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۲۳/۸۷	۱/۰۰	۴/۱۹	نقش گردشگری در افزایش طرفدارای از محیط زیست درروستا
۲	۲۵/۰۶	۱/۰۰	۳/۹۹	نقش گردشگری در آسیب رسانی به مناظر زیبای روستایی
۳	۲۵/۱۳	۰/۹۶	۳/۸۲	نقش گردشگری میزان در آسیب پذیری محیط زیست درروستای از طریق پخش زباله و نشت فاضلاب
۴	۲۵/۹۱	۱/۰۰	۳/۸۶	نقش گردشگری در میزان افزایش آلودگی هوا و صوتی در روستا

خیلی کم: ۱ کم: ۲ متوسط: ۳ زیاد: ۴ خیلی زیاد: ۵

جدول ۵- اولویت بندی دیدگاه دهیاران وکشاورزان برعوامل تسهیل کننده وبازدارنده در توسعه بخش زیراب

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه ها
۱	۲۵/۴۷	۰/۹۴	۳/۶۹	افزایش ساخت و سازها دراراضی کشاورزی روستا
۲	۲۵/۶۸	۱/۰۴	۴/۰۵	سرمایه گذاری بخش خصوصی در توسعه گردشگری در منطقه
۳	۲۵/۷۱	۱/۰۰	۳/۸۹	گردشگری در منطقه در میزان برنامه ریزی شده، قانونمند و آینده نگر
۴	۲۵/۹۳	۰/۹۸	۳/۷۸	میزان نگران پیامدهای منفی گردشگری رواج فرهنگ غریبه، الگوبرداری جوانان از گردشگران و در میان جوانانان
۵	۲۶/۲۲	۰/۹۱	۳/۴۷	روتق گردشگری و افزایش قیمت زمین و املاک در منطقه شما در میزان خانوارهای کم درآمد و جوانان فاقد مسکن
۶	۲۶/۷۰	۰/۹۴	۳/۵۲	حضور گردشگر در تعطیلات عید و تابستان به منطقه
۷	۲۶/۸۶	۰/۹۴	۳/۵۰	امنیت مورد نیاز گردشگران

خیلی کم: ۱ کم: ۲ متوسط: ۳ زیاد: ۴ خیلی زیاد: ۵

جدول ۶- نتایج رگرسیون در خصوص تاثیر متغیر عوامل اقتصادی بر توسعه بخش زیراب

متغیر مستقل	ضریب همبستگی R	ضریب تعیین R ²	ضریب تعیین تعدیل شده R ²	F	سطح معنی داری
عوامل اقتصادی	۰/۶۲۵	۰/۳۹۱	۰/۳۸۸	۱۳۴/۷۵	۰/۰۰۰

جدول ۷- ضرایب متغیر وارد شده به معادله رگرسیون چند متغیره

متغیر مستقل	B	β	t	sig
عوامل اقتصادی (X ₈)	۱/۹۸	۰/۶۲۵	۱۱/۶۱	۰/۰۰۰
ضریب ثابت: b	۳۶/۴۹	-	۸/۶۰	۰/۰۰۰

همبستگی (R) برابر ۰/۴۸ و ضریب تعیین (R²) برابر ۰/۲۳ و ضریب تعیین تعدیل شده (Adj R²) برابر ۰/۲۳ شده است و از طرف دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F = ۶۳/۲۸$ و سطح معنی داری آن برابر با $p = ۰/۰۰۰۰$ شده است که در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین می توان اظهار نمود که متغیر عوامل فرهنگی - اجتماعی حدود ۲۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته بر توسعه بخش زیراب را تبیین می نماید.

بنابراین معادله خط رگرسیون بر اساس B و β شرح زیر می باشد.

$$Y = ۱/۹۸X_8 + ۳۶/۴۹ \quad (B)$$

$$Y = ۰/۶۲X_8: (\beta)$$

عوامل اجتماعی - فرهنگی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب تأثیرگذار است: به منظور برآورد تاثیر متغیر مستقل عوامل فرهنگی - اجتماعی بر توسعه بخش زیراب از رگرسیون استفاده گردید. نتایج محاسبات انجام شده (جدول ۸) نشان داد که مقدار ضریب

جدول ۸- نتایج رگرسیون در خصوص تاثیر متغیر عوامل فرهنگی - اجتماعی بر توسعه بخش زیراب

متغیر مستقل	ضریب همبستگی R	ضریب تعیین R ²	ضریب تعیین تعدیل شده R ²	F	سطح معنی داری
عوامل فرهنگی اجتماعی	۰/۴۸۵	۰/۲۳۵	۰/۲۳۱	۶۳/۲۸	۰/۰۰۰

جدول ۹- ضرایب متغیر وارد شده به معادله رگرسیون چند متغیره

متغیر مستقل	B	β	t	sig
عوامل فرهنگی اجتماعی (X9)	۱/۴۲	۰/۴۸۵	۷/۹۵	۰/۰۰۰
ضریب ثابت: b	۴۰/۷	-	۷/۲۸	۰/۰۰۰

بنابراین معادله خط رگرسیون بر اساس B و β بشرح زیر می باشد.

$$Y = 1/42X9 + 40/7$$

بر حسب معادله استاندارد شده (β): $Y = 0/48X9$

عوامل زیست محیطی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب تأثیرگذار است: به منظور برآورد تأثیر متغیر مستقل عوامل زیست محیطی بر توسعه بخش زیراب از رگرسیون استفاده گردید. نتایج محاسبات انجام

شده (جدول ۱۰) نشان داد که مقدار ضریب همبستگی (R) برابر ۰/۵۳ و ضریب تعیین (R^2) برابر ۰/۲۸ و ضریب تعیین تعدیل شده ($Adj R^2$) برابر ۰/۲۸ شده است و از طرف دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F = 83/35$ و سطح معنی داری آن برابر با $p = 0/0000$ شده است که در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین می توان اظهار نمود که متغیر عوامل زیست محیطی حدود ۲۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته بر توسعه بخش زیراب را تبیین می نماید.

جدول ۱۰- نتایج رگرسیون در خصوص تأثیر متغیر عوامل زیست محیطی بر توسعه بخش زیراب

متغیر مستقل	ضریب همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل شده \hat{R}^2	F	سطح معنی داری
عوامل زیست محیطی	۰/۵۳۳	۰/۲۸۴	۰/۲۸۱	۸۳/۳۵	۰/۰۰۰

جدول ۱۱- ضرایب متغیر وارد شده به معادله رگرسیون چند متغیره

متغیر مستقل	B	β	t	sig
عوامل زیست محیطی (X10)	۱/۴۵	۰/۵۳۳	۹/۱۳	۰/۰۰۰
ضریب ثابت: b	۴۳/۸۴	-	۹/۶۳	۰/۰۰۰

ضریب همبستگی (R) برابر ۰/۴۷ و ضریب تعیین (R^2) برابر ۰/۲۲ و ضریب تعیین تعدیل شده ($Adj R^2$) برابر ۰/۲۲ شده است و از طرف دیگر مقدار F حاصل از تجزیه واریانس برابر با $F = 58/18$ و سطح معنی داری آن برابر با $p = 0/0000$ شده است که در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی دار می باشد. لذا با مشاهده ضریب تعیین می توان اظهار نمود که متغیر عوامل تسهیل کننده و بازدارنده حدود ۲۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته بر توسعه بخش زیراب را تبیین می نماید.

بنابراین معادله خط رگرسیون بر اساس B و β بشرح زیر می باشد.

$$Y = 1/45X_{10} + 43/8 \quad (B)$$

$$Y = 0/53X_{10} \quad (\beta)$$

بر حسب معادله استاندارد شده عوامل تسهیل کننده و بازدارنده حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب تأثیرگذار است: به منظور برآورد تأثیر متغیر مستقل عوامل تسهیل کننده و بازدارنده بر توسعه بخش زیراب از رگرسیون استفاده گردید. نتایج محاسبات انجام شده (جدول ۱۲) نشان داد که مقدار

جدول ۱۲- نتایج رگرسیون در خصوص تأثیر متغیر عوامل تسهیل کننده و بازدارنده بر توسعه بخش زیراب

متغیر مستقل	ضریب همبستگی R	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل شده R^2	F	سطح معنی داری
عوامل تسهیل کننده و بازدارنده	۰/۴۷۲	۰/۲۲۳	۰/۲۱۹	۵۸/۱۸	۰/۰۰۰

جدول ۱۳- ضرایب متغیر وارد شده به معادله رگرسیون چند متغیره

متغیر مستقل	B	β	t	sig
عوامل تسهیل کننده و بازدارنده (X_{11})	۱/۳۷	۰/۴۷۲	۷/۶۲	۰/۰۰۰
ضریب ثابت: b	۴۴/۰۵	-	۸/۰۸	۰/۰۰۰

بنابراین معادله خط رگرسیون بر اساس B و β بشرح زیر می باشد.

$$Y = 1/37X_{11} + 44/05 \quad (B)$$

$$Y = 0/47X_{11} \quad (\beta)$$

نتیجه گیری

فراوانی مربوط به سن کمتر از ۲۰ سال (صفر درصد) بود. اکثریت پاسخگویان (۸۹ درصد) متأهل، (۱۱ درصد)

نتایج تحقیق نشان می دهد که بیشتر پاسخگویان (۷۸ درصد) دارای سن بین ۲۱ تا ۴۵ سال بودند و کمترین

به عبارت دیگر فرض تحقیق در سطح ۱ درصد خطا تأیید و فرض صفر رد می‌گردد. متغیر عوامل اقتصادی حدود ۳۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین نموده است که این مقدار در حد زیاد و قابل توجه ای می‌باشد. در تحقیق حاضر نیز این مطالب مورد تأیید واقع شده است. یافته‌های این بخش در راستای تحقیقات و می‌باشد (شارپلی، ۱۳۸۰). نتایج رگرسیون ساده نشان می‌دهد که متغیر عوامل اقتصادی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب موثر است. به عبارت دیگر فرض تحقیق در سطح ۱ درصد خطا تأیید و فرض صفر رد می‌گردد. متغیر عوامل اقتصادی حدود ۳۹ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین نموده است که این مقدار در حد زیاد و قابل توجه ای می‌باشد. در تحقیق حاضر نیز این مطالب مورد تأیید واقع شده است. یافته‌های این بخش در راستای تحقیقات شارپلی می‌باشد. نتایج رگرسیون ساده نشان می‌دهد که متغیر عوامل فرهنگی - اجتماعی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب موثر است. به عبارت دیگر فرض تحقیق با ۹۹ درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌گردد. متغیر عوامل فرهنگی - اجتماعی حدود ۲۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین نموده است که این مقدار در حد خوب و قابل قبولی می‌باشد. یافته‌های این بخش در راستای می‌باشد. تحقیقات (منصوری دانشور و همکاران، ۱۳۹۰). در ضمن نتایج رگرسیون ساده نشان می‌دهد که متغیر عوامل زیست محیطی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب موثر است. متغیر عوامل زیست محیطی حدود ۲۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین نموده است که این مقدار در حد زیاد و قابل قبولی می‌باشد. و متغیر عوامل

مجرد بودند. اکثریت پاسخگویان (۸۴ درصد) مرد، (۱۶ درصد) زن بودند. اکثریت پاسخگویان (۴۲ درصد) دارای تحصیلات دیپلم و کمترین آنها (۵ درصد) زیر دیپلم بودند. وضعیت مالی پاسخگویان (۶۶ درصد) متوسط و (۵ درصد) خوب می‌باشند. در خصوص میزان تاثیر عوامل اقتصادی در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب، میانگین رتبه ای بدست آمده برابر ۴/۲۰ شده است می‌توان نتیجه گرفت که عوامل اقتصادی تاثیر زیاد و قابل توجه ای در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب دارد. یافته‌های این بخش در راستای تحقیقات (منصوری دانشور و همکاران ۱۳۹۰) و می‌باشد. در رابطه با میزان تاثیر عوامل فرهنگی - اجتماعی اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب، میانگین رتبه ای بدست آمده نیز برابر ۳/۹۷ شده است می‌توان نتیجه گرفت که عوامل مذکور تاثیر زیاد و قابل توجه ای در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب دارد. در خصوص میزان تاثیر عوامل زیست محیطی در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب، میانگین رتبه ای بدست آمده نیز برابر ۴/۰۰ شده است می‌توان نتیجه گرفت که عوامل مذکور تاثیر زیاد و قابل توجه ای در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب دارد. در رابطه با میزان تاثیر عوامل تسهیل کننده و بازدارنده در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب، میانگین رتبه ای بدست آمده نیز برابر ۳/۸۳ شده است می‌توان نتیجه گرفت که عوامل مذکور تاثیر زیاد و قابل توجه ای در اجرای آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب دارد. یافته‌های این بخش در راستای تحقیقات و می‌باشد. نتایج رگرسیون ساده نشان می‌دهد که متغیر عوامل اقتصادی حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب موثر است.

-Engelman , Robert .(2016). "Women`s Empowerment and the Environment". What Does Science say. UN WOMEN Pacific.

Farzana,Nasrin.(2012)."WOMEN,ENVIRONMENT AND ENVIRONMENTAL ADVOCACY: CHALLENGES FOR BANGLADESH" Public Administration Department, Chittagong University, BANGLADESH.

-Soteriades , Morios .(2002) . "Tourism and Environment in Rural Areas" .

-Williams, P. (2010) . "Agro tourism Market and Product Development Status Report", Available in.

تسهیل کننده و بازدارنده حاکم بر آگروتوریسم در توسعه بخش زیراب موثر است. متغیر عوامل تسهیل کننده و بازدارنده حدود ۲۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسعه بخش زیراب را تبیین نموده است. که در تحقیق حاضر این مطالب مورد تأیید قرار گرفته شده است. یافته‌های این بخش در راستای تحقیقات (ریاحی، ۱۳۸۵) می‌باشد.

منابع

-جولیا شارپلی ، ر. (۱۳۸۰). "گردشگری روستایی" مترجمین: دکتر رحمت الله منشی زاده و فاطمه نصیری. نشر منشی. چاپ اول. ۲۲۰ص.

-ریاحی ، و، جوان ، ف ، دهقانی، ن. (۱۳۹۵). "تحلیل دیدگاه روستاییان نسبت به آموزشهای حفاظت از محیطزیست نواحی روستایی (مورد مطالعه: شهرستان رضوانشهر)"، فصلنامه انسان و محیط زیست، شماره ۳۹، ۱۱۵ص.

- قادری، ز. (۱۳۸۳). "اصول برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری، انتشارات سازمان شهردار یها و دهیارهای کشور". ۶۵۰ص.

-نیازی ، م . (۱۳۸۶). "گردشگری روستایی و بایستگی های آن در مناطق روستایی". خبرگزاری کشاورزی ایران . سرویس فرهنگ و هنر . کد خبر 110315 - 8610 - C .

-مشیری، س. ر، سید ابوسعیدی. س. ا. (۱۳۸۹). "نقش اکوتوریسم در توسعه روستایی پایدار و مطالعه موردی شاندیز(رضوی خراسان)"، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، علمی پژوهشی، سال هفتم، شماره ۱۷، ۱۸ص.

-منصوری دانشور، م ، یحیی شیبانی. ش. (۱۳۹۰). "ارزیابی پهنه بندی اکوتوریسم بر پایه GIS با استفاده از مدل ظرفیت برد اکولوژیک (نمونه موردی: شهرستان کلات)"، اولین همایش بین المللی مدیریت گردشگری و توسعه پایدار. ۱۲ص.

-Byrd, E., Bosley, H. and Dronberger, M.(2009). "Comparisons of stakeholder perceptions of tourism impacts in rural eastern North Carolina". Tourism Management, 30 (1): 693-703.

Assessment of environmental and geographical potential of agriculture in tourism development, Zirab Region

Azita Zand^{1*}, Sahar Dehyori², Masoumeh Arfai³ & Mehdi Shokohifar⁴

1,2- Department of Agriculture, Research Center of Environmental Sciences, Islamshahr Branch, Islamic azad university, Islamshahr, Iran

3- Department of Agriculture, Ashtian Branch, Islamic azad university, Ashtian, Iran

4- Department of Agriculture, Islamshahr Branch, Islamic azad university, Islamshahr, Iran

Abstract

The purpose of this study is assessment of environmental and geographical potential of agriculture in tourism development, Zirab Region. The statistical society consists of 860 members of this cooperative. This is applied research with emphasis on correlation study population consisted of 1192 patients supervision rural households and 12 rural managers zirab section is that 100 households were selected random and rural managers help. The main tool is the survey questionnaire. Rural development and the dependent variable data analysis software has been used 22 SPSS. In order to assess the validity and reliability of research tool, it is benefit from Cronbach's alpha and the level of coefficient of Cronbach's alpha in this research is 0.79 that shows high level of dependability and validity of designed questions. The results indicate that there is a meaningful relationship between Agro tourism, rural development was also stressed that the support of government policies have been effective in agrotourism.

Keywords: Agrotorism, Rural Torism, Rural Development, Lands in Zirab, Rural Erea.